

P7_TA(2009)0117

Białoruś

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 17 grudnia 2009 r. w sprawie Białorusi

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie sytuacji na Białorusi, szczególnie rezolucję z dnia 2 kwietnia 2009 r. w sprawie oceny dialogu między Unią Europejską a Białorusią¹,
 - uwzględniając wnioski dotyczące Białorusi, wypracowane przez Radę do Spraw Ogólnych i Stosunków Zewnętrznych na posiedzeniu w dniu 17 listopada 2009 r., zgodnie z którymi przedłużono zawieszenie stosowania zakazu wydawania wiz wobec niektórych urzędników białoruskich, w tym wobec prezydenta Alaksandra Łukaszenki, i rozszerzono środki ograniczające do października 2010 r.,
 - uwzględniając komunikat Komisji z dnia 3 grudnia 2008 r. w sprawie partnerstwa wschodniego (COM(2008)0823),
 - uwzględniając deklarację w sprawie partnerstwa wschodniego wydaną przez Radę Europejską na posiedzeniu w dniu 19 i 20 marca 2009 r. oraz wspólną deklarację ze szczytu partnerstwa wschodniego, który odbył się w Pradze w dniu 7 maja 2009 r.,
 - uwzględniając oświadczenie Komisji z dnia 21 listopada 2006 r. o gotowości Unii Europejskiej do wznowienia stosunków z Białorusią i ludnością białoruską w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa,
 - uwzględniając oświadczenie prezydencji UE w sprawie kary śmierci na Białorusi, ogłoszone na forum OBWE w dniu 29 października 2009 r.,
 - uwzględniając art. 110 ust. 4 Regulaminu PE,
- A. mając na uwadze, że w konkluzjach z dnia 17 listopada 2009 r. Rada uznaje, że pojawiły się nowe możliwości dialogu i pogłębienia współpracy między UE a Białorusią z myślą o wspieraniu rzeczywistych postępów w kierunku demokracji i przestrzegania praw człowieka, a także potwierdza swoją gotowość do pogłębienia stosunków między Unią Europejską a Białorusią pod warunkiem uzyskania dalszych postępów na drodze ku demokracji, przestrzeganiu praw człowieka i praworządności, a także do wspierania Białorusi w realizacji tych celów,
- B. mając na uwadze, że Unia Europejska postrzega Białoruś jako partnera m.in. w takich kwestiach, jak bezpieczeństwo energetyczne, transport, współpraca kulturalna, ochrona środowiska i bezpieczeństwo żywnościowe,
- C. mając na uwadze, że Rada – po dokonaniu oceny sytuacji na Białorusi w następstwie decyzji podjętej w dniu 16 marca 2009 r. zgodnie z warunkami określonymi we wspólnym stanowisku 2009/314/WPZiB – podjęła decyzję o przedłużeniu stosowania środków

¹ Teksty przyjęte, P6_TA(2009)0212.

ograniczających wobec niektórych urzędników białoruskich oraz o zawieszeniu stosowania tych ograniczeń w zakresie podróży do UE do października 2010 r.,

- D. mając na uwadze, że od października 2008 r. podjęto pewne pozytywne działania, np. uwolnienie pewnej liczby więźniów politycznych i zezwolenie na dystrybucję dwóch niezależnych gazet,
- E. mając na uwadze, że w odpowiedzi na pozytywne działania podjęte przez Białoruś Komisja nawiązała już intensywny dialog z tym krajem w takich dziedzinach, jak energetyka, środowisko naturalne, cła, transport i bezpieczeństwo żywnościowe,
- F. mając na uwadze, że w decyzji z dnia 20 marca 2009 r. Rada włączyła Białoruś do inicjatywy partnerstwa wschodniego, którą Komisja zapoczątkowała w wyżej wymienionym komunikacie z dnia 3 grudnia 2008 r. w celu zacieśnienia współpracy z pewną liczbą krajów wschodnioeuropejskich; mając na uwadze, że jednym z celów udziału Białorusi w inicjatywie partnerstwa wschodniego oraz w jej organie parlamentarnym – zgromadzeniu Euronest – jest zacieśnienie współpracy między Białorusią a UE, również w wymiarze międzyludzkim,
- G. mając na uwadze, że Międzynarodowa Federacja Dziennikarzy – na podstawie raportu z misji informacyjnej do Mińska (20 do 24 września 2009 r.) przeprowadzonej we współpracy z kilkoma międzynarodowymi organizacjami pozarządowymi – nie odnotowała żadnych istotnych postępów w zakresie wolności mediów na Białorusi,
- H. mając na uwadze, że Białoruś zobowiązała się rozważyć zalecenia OBWE/ODIHR dotyczące zmian w prawie wyborczym w celu dostosowania go do międzynarodowych norm demokratycznych wyborów, a także konsultować proponowane zmiany z OBWE; mając na uwadze, że Zgromadzenie Narodowe Białorusi zatwierdziło ostatnio reformę ordynacji wyborczej bez wcześniejszej konsultacji z OBWE,
- I. mając na uwadze, że Białoruś to jedyny kraj europejski, w którym wciąż stosuje się karę śmierci; mając na uwadze, że w ostatnich miesiącach wydano kolejne wyroki śmierci,
- J. mając na uwadze, że w dniu 2 listopada 2009 r. prezydent Białorusi Alaksandr Łukaszenka oświadczył, że „stosunki z Unią Europejską, która jest silnym i mocnym partnerem, to jeden z podstawowych czynników gwarantujących niezależność i suwerenność Białorusi, a także jej rozwój gospodarczy, naukowy i technologiczny”,
 1. popiera decyzję Rady o przedłużeniu stosowania środków ograniczających wobec niektórych urzędników białoruskich przy jednoczesnym zawieszeniu stosowania tych środków do października 2010 r.;
 2. podkreśla, że pogłębiony dialog polityczny i rozpoczęcie dialogu w zakresie praw człowieka między UE a Białorusią musi prowadzić do konkretnych rezultatów i istotnych postępów w dziedzinie demokratycznych reform, przestrzegania praw człowieka i praworządności;
 3. z zadowoleniem przyjmuje konstruktywny i aktywny udział Białorusi w partnerstwie wschodnim – inicjatywie, której celem jest umocnienie demokracji i praworządności oraz wspieranie współpracy europejskiej; uznaje udział Białorusi w partnerstwie wschodnim za krok na drodze do dalszego dialogu z Unią Europejską i zacieśnienia stosunków w oparciu

o gotowość i zaangażowanie Białorusi na rzecz osiągnięcia tych celów; z zadowoleniem przyjmuje współpracę trójstronną między Litwą, Białorusią i Ukrainą w ramach partnerstwa wschodniego, której priorytetem są projekty dotyczące zintegrowanej kontroli granic, transportu i tranzytu, wspólnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, zabezpieczeń socjalnych i bezpieczeństwa energetycznego;

4. wzywa Komisję do opracowania wniosku w sprawie wspólnego planu przejściowego dla Białorusi, określającego priorytety reform inspirowanych planami działań przygotowanymi w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa w celu ożywienia zawieszonoego procesu ratyfikacji porozumienia o partnerstwie i współpracy między UE a Białorusią; uważa w tym kontekście, że po zakończeniu i wdrożeniu wszystkich reform politycznych należy odnowić porozumienie o partnerstwie i współpracy między UE a Białorusią, „zamrożone” od 1997 r.;
5. wzywa Europejski Bank Inwestycyjny oraz Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, by rozważyły zwiększenie pomocy finansowej dla Białorusi, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji małych i średnich przedsiębiorstw, a równocześnie do dokonania przeglądu mandatu obu banków w celu wsparcia przemian na Białorusi, zmierzających do demokracji, społeczeństwa pluralistycznego i gospodarki rynkowej; uważa, że takie ewentualne wsparcie finansowe powinno być uzależnione od osiągnięcia znacznych postępów w obszarach wymienionych poniżej;
6. wzywa Radę i Komisję do rozważenia środków mających na celu poprawę klimatu dla przedsiębiorczości, handlu, inwestycji, infrastruktury energetycznej i transportowej oraz współpracy transgranicznej między UE a Białorusią; odnotowuje starania Białorusi o złagodzenie skutków kryzysu finansowego i gospodarczego oraz o ożywienie gospodarki poprzez zniesienie barier dla inwestycji oraz reformę praw własności i sektora prywatnego, zauważa także osiągnięcia w tym zakresie;
7. podkreśla, że wysiłki o rozwiązanie problemu korupcji, zwiększenie przejrzystości i wzmocnienie praworządności, które są nieodzowne dla przyciągnięcia większej liczby inwestycji zagranicznych, są niewystarczające;
8. zwraca się do Komisji o przygotowanie zaleceń dotyczących ewentualnego przyjęcia dyrektyw w sprawie porozumień z Białorusią dotyczących ułatwień wizowych i readmisji po spełnieniu odpowiednich warunków; uważa, że takie działania mają zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia głównego celu polityki UE wobec Białorusi, czyli zacieśnienia kontaktów międzyludzkich, włączenia Białorusi w procesy europejskie i regionalne oraz trwałej demokratyzacji kraju;
9. wzywa Radę i Komisję, by w tym kontekście rozważyły możliwość zmniejszenia opłat wizowych dla obywateli Białorusi wjeżdżających do strefy Schengen i uproszczenia procedury wydawania wiz; podkreśla, że celem długoterminowym jest ruch bezwizowy między Unią Europejską a Białorusią; wzywa władze białoruskie, by podpisały porozumienie z sąsiadującymi krajami UE w sprawie ruchu bezwizowego dla mieszkańców stref przygranicznych;
10. stanowczo potępia niedawną odmowę wydania wiz wjazdowych dyrektor telewizji Bielsat Agnieszce Romaszewskiej, profesorom Uniwersytetu w Białymstoku, posłowi do parlamentu cypryjskiego Christosowi Pourgouridesowi oraz posłowi do parlamentu litewskiego Emanuelisowi Zingerisowi;

11. wzywa Radę i Komisję, by rozważyły możliwość całkowitego zniesienia zakazu podróżowania, a także przyjęcia środków na rzecz ułatwienia postępu gospodarczo-społecznego i przyspieszenia procesu integracji Białorusi z europejską rodziną demokratycznych państw, jeżeli w ciągu nadchodzącego roku Białoruś osiągnie znaczne postępy i spełni odpowiednie kryteria;
12. zwraca uwagę, że należy nadać nowy impuls owocnemu dla obu stron dialogowi między Białorusią a Unią Europejską poprzez współpracę parlamentarną w zgrupowaniu Euronest; zauważa, że Białoruś zostanie zaproszona do pełnego udziału na równych zasadach w zgrupowaniu Euronest, które stanowi parlamentarny element partnerstwa wschodniego, kiedy tylko odbędą się wolne i uczciwe wybory do białoruskiego parlamentu, i uważa, że do tego momentu należy powinny obowiązywać przepisy przejściowe;
13. jest zdania, że wszystkie państwa członkowskie UE oraz ich rządy powinny zajmować jednakową postawę w stosunkach z krajami trzecimi w oparciu o wspólne stanowiska uzgodnione w Radzie; uważa również, że instytucje europejskie powinny realizować wspólną strategię i łączyć wysiłki na rzecz osiągnięcia konkretnych rezultatów w stosunkach między UE a Białorusią; wzywa wszystkich przedstawicieli UE i państw członkowskich do organizowania spotkań politycznych z przedstawicielami opozycji demokratycznej, zwłaszcza podczas wizyt na Białorusi;
14. wzywa Białoruś do dalszej współpracy z Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE/ODIHR) w dziedzinie prawa wyborczego i oczekuje, że nowe prawo wyborcze będzie zgodne z normami międzynarodowymi i wejdzie w życie przed wyborami samorządowymi, które mają się odbyć na wiosnę 2010 r.;
15. podkreśla z naciskiem, że oczekuje się wyraźnych i istotnych postępów na drodze ku demokratyzacji w ciągu najbliższego roku w celu całkowitego zniesienia sankcji, oraz uważa, że warunkiem pełnego wznowienia stosunków z Białorusią powinno być:
 - zapewnienie przestrzegania wolności wypowiedzi poprzez dostosowanie prawa medialnego do zaleceń zawartych w sprawozdaniu międzynarodowej misji informacyjnej w Republice Białorusi, która miała miejsce od 20 do 24 września 2009 r.,
 - zapewnienie swobody stowarzyszeń i zgromadzeń poprzez zniesienie art. 193-1 białoruskiego kodeksu karnego uznającego za przestępstwo działalność prowadzoną w imieniu niezarejestrowanych stowarzyszeń publicznych, partii politycznych i fundacji,
 - zezwolenie na rejestrację partii politycznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego,
 - zapewnienie wolności wyznania innym wspólnotom religijnym, nie tylko kościołowi prawosławnemu, a w szczególności umożliwienie swobodnej działalności kościoła Nowe Życie,
 - nieutrudnianie funkcjonowania organizacji już działającym na Białorusi, np. poprzez podwyżki cen najmu (np. w przypadku Białoruskiego Frontu Ludowego) lub nakładanie niezgodnych z prawem podatków na projekty realizowane dzięki środkom UE (np. w przypadku Białoruskiego Komitetu Helsińskiego),

- stworzenie warunków sprzyjających działalności organizacji pozarządowych i niezależnych mediów,
 - zapewnienie praw i swobód politycznych poprzez zaprzestanie praktyki zastraszania motywowanego względami politycznymi, zwłaszcza zwalniania z pracy i wydalania z uniwersytetów (jak w przypadku Tacciany Szapućkiej, wydalonej z uniwersytetu za udział w forum społeczeństwa obywatelskiego dotyczącym partnerstwa wschodniego, które odbyło się w listopadzie w Brukseli),
 - zaprzestanie prześladowań studentów za rzekome unikanie służby wojskowej, którzy są wydalani z uniwersytetów za postawę obywatelską i zmuszeni zdobywać wykształcenie za granicą,
 - rozpatrzenie wszystkich przypadków przymusowej rekrutacji do wojska kilku młodych działaczy, np. Franaka Wiaczorki, Iwana Szyły i Zmitera Fedaruka, która stanowi pogwałcenie ich praw i jest równoznaczna z braniem zakładników przez państwo;
16. z ubolewaniem zauważa, że po początkowych pozytywnych działaniach rządu białoruskiego nie odnotowano dalszych niezbędnych postępów w obszarze praw człowieka i podstawowych wolności; w związku z tym przypomina o ciągłych represjach wobec przeciwników politycznych oraz odmowie rejestracji partii politycznych (Białoruska Chrześcijańska Demokracja), organizacji pozarządowych (Wiasna) i niezależnych mediów (telewizja Bielsat); wzywa władze białoruskie do rewizji wyroków ograniczenia wolności wydanych wobec uczestników pokojowej demonstracji w styczniu 2008 r., a także sprawy uwięzienia Artioma Dubskiego; zwraca uwagę, że Amnesty International uznaje wszystkie te osoby za więźniów sumienia; wzywa do natychmiastowego uwolnienia przedsiębiorców Mikołaja Autuchowicza i Uładzimira Asipenki, przetrzymywanych w areszcie tymczasowym od ośmiu miesięcy;
17. wzywa rząd Białorusi, by niezwłocznie wprowadził moratorium na wszystkie wyroki śmierci i egzekucje z myślą o zniesieniu kary śmierci (zgodnie z rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 62/149 z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie moratorium na wykonywanie kary śmierci), bezzwłocznie zamienił wyroki wszystkich więźniów oczekujących na wykonanie kary śmierci na karę więzienia, dostosował przepisy krajowe do zobowiązań Białorusi wynikających z umów międzynarodowych dotyczących praw człowieka i zagwarantował ściśle przestrzeganie uznanych przez społeczność międzynarodową norm sprawiedliwego procesu;
18. wzywa białoruskie władze do wszczęcia bezstronnych i przejrzystych dochodzeń w sprawie porwań młodych działaczy (Artura Finkiewicza, porwanego w dniu 17 października 2009 r., Nasty Pałażanki i Dzianisa Karnowa, porwanych w dniu 5 grudnia 2009 r., Uładzimira Lemiesza, porwanego w dniu 27 listopada 2009 r., Żmiciera Daszkiewicza, porwanego w dniu 5 grudnia 2009 r. i Jauchena Afnahela porwanego w dniu 6 grudnia 2009 r.), a także w sprawie niedawnej śmierci Waliancina Downara, członka i działacza Białoruskiego Frontu Ludowego, oraz do opublikowania wyników tych dochodzeń;
19. wzywa władze Białorusi do przestrzegania praw mniejszości narodowych zgodnie z Konwencją ramową Rady Europy o ochronie mniejszości narodowych z dnia 1 lutego 1995 r.; w tym kontekście wzywa władze białoruskie do uznania Związku Polaków na Białorusi kierowanego przez Andżelikę Borys, wybraną ponownie na stanowisko przewodniczącej podczas zjazdu organizacji w dniu 15 marca 2009 r.;

20. wzywa władze Białorusi do prowadzenia rzeczywistego dialogu z przedstawicielami opozycji demokratycznej; w związku z tym podkreśla, jak ważne jest określenie roli i metod pracy Publicznej Rady Doradczej;
21. wzywa Komisję do pełnego i skutecznego wykorzystania możliwości wspierania społeczeństwa obywatelskiego i procesu demokratyzacji na Białorusi za pomocą europejskiego instrumentu na rzecz wspierania demokracji i praw człowieka, podkreślając jednocześnie, że wsparcie demokratycznej opozycji musi być nieodłącznym elementem procesu stopniowego wznawiania stosunków z Białorusią;
22. wzywa Komisję i rządy państw członkowskich do przyznania wsparcia finansowego telewizji Bielsat oraz nalega, by rząd Białorusi oficjalnie zarejestrował stację Bielsat na Białorusi; wzywa rząd białoruski, by w geście dobrej woli i na znak pozytywnych zmian zezwolił białoruskiemu Europejskiemu Uniwersytetowi Humanistycznemu działającemu na uchodźstwie w Wilnie (Litwa) na legalny powrót na Białoruś z rzeczywistą gwarancją, że będzie mógł on swobodnie działać i ponownie ukonstytuować się na warunkach odpowiednich dla jego przyszłego rozwoju w Mińsku, szczególnie poprzez zezwolenie uniwersytetowi na ponowne otwarcie biblioteki w Mińsku, przy zapewnieniu pomieszczeń i stworzeniu warunków umożliwiających otwarcie i publiczne udostępnienie bogatych zbiorów w języku białoruskim, rosyjskim, angielskim, niemieckim i francuskim;
23. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, parlamentom i rządów państw członkowskich, Sekretarzowi Generalnemu ONZ, zgromadzeniom parlamentarnym OBWE i Rady Europy, Sekretariatowi Wspólnoty Niepodległych Państw oraz parlamentowi i rządowi Białorusi.